

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล
และ ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหาร
กลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามสถานภาพ
และขนาดสถานศึกษา

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2

2. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตในวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ
อาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่ง
ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้แทนกรรมการ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนผู้ปกครอง ปีการศึกษา
2551 จากโรงเรียนทั้งหมด 217 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,085 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2551 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 44)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1.1 ขอนหนังสือรับรองจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อประสานความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้ออกหนังสือราชการติดต่อประสานความร่วมมือจากโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1.3 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 และจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นัดหมาย วันรับแบบสอบถามคืนโดยไปส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.1.5 เมื่อถึงกำหนดนัดหมาย ผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน

หรือแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ได้แบบสอบถามคืนจำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

3.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 หาความถี่ ร้อยละ

3.2.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจสอบและให้คะแนนเป็นรายชื่อตามที่

กำหนด

1) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นำเสนอรายงานในรูปแบบตารางโดยรวมและเป็นรายด้านแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีสถานภาพและขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

3) ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์และตั้งเกณฑ์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ เรียงตามลำดับความถี่ แล้วเรียบเรียงนำเสนอเป็นความเรียง

4. สรุป

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

4.1 คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานตามแผนงาน ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

4.1.1 คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด การพิจารณาความครอบคลุม ครบถ้วนของข้อมูลตามความต้องการ จำเป็นต่อการวางแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับ และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.1.2 คณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับมากจำนวน 2 ข้อ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามระเบียบและขั้นตอนอยู่ในระดับมากที่สุด การมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับมากที่สุด และการได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.1.3 คณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านการวางแผนการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มีการจัดทำโครงการอาหารกลางวันไว้เป็น ลายลักษณ์อักษรอยู่ในระดับมากที่สุด มีการจัดทำโครงการอาหารกลางวันสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการประชุมชี้แจงเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญและเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.1.4 คณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันด้านการดำเนินงานตามแผนงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ที่เหลืออยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การบูรณาการโครงการอาหารกลางวัน กับกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดบริการอาหารกลางวันเพิ่มเติมแก่นักเรียน นอกเหนือจากนักเรียนที่ขาดแคลน อยู่ในระดับมาก และการจัดทำเอกสารการเงิน รายงานฐานะการเงิน ให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.1.5 คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันด้าน การประเมินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การนำข้อมูลน้ำหนักและส่วนสูงนักเรียน มาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง และการประเมิน โครงการอาหารตามแผนที่กำหนดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือประเมินโครงการอยู่ในระดับ ปานกลาง

4.1.6 คณะกรรมการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันด้านการรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียง ค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง การนำผลการประเมิน มาใช้วางแผนปรับปรุงและพัฒนาโครงการในปี การศึกษาต่อไปอยู่ในระดับปานกลาง และการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการอยู่ใน ระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพ เครื่องมือประเมินโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 คณะกรรมการที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 คณะกรรมการที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ที่สำคัญดังนี้ ควรให้คณะกรรมการร่วมกำหนดข้อมูล ที่ต้องการวิเคราะห์อย่างชัดเจน ควรแจ้งวัตถุประสงค์ และนโยบายให้คณะกรรมการได้ทราบ อย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อสนับสนุนโครงการอาหาร กลางวัน ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวัน ควรให้ คณะกรรมการร่วมกำหนดรายการอาหารกลางวัน ควรให้คณะกรรมการร่วมประเมินโครงการ

อาหารกลางวันเป็นประจำทุก ๆ ปี และ ควรรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง

5. อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นที่ควรอภิปราย ดังนี้

5.1 คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการวางแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับ ด้านการดำเนินงานตามแผนงานอยู่ในระดับมาก ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของอนุรักษ์ บุญจันทร์ (2543 : 86-88) ที่ได้ศึกษาการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ครูโดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมโดยรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นันทา วงษ์วรรณ (2545 : 75-79) ที่ได้ประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระบวนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน มีระดับผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่พบว่า สถานศึกษาในสังกัดจำนวน 297 โรงเรียนมีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีสถานศึกษาที่สามารถจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานครบทุกคนจำนวน 152 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.18 ของโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2550 : 15-28) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

5.1.1 การดำเนินการโครงการอาหารกลางวันได้มีการดำเนินงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเกิดจากรัฐบาลที่มีเจตนารมณ์มุ่งมั่นจะแก้ไขภาวะโภชนาการของเด็กและเยาวชน ให้มีพัฒนาการด้านสุขภาพและอนามัยที่ดี อันจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน และให้สำนักงานโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน

ประถมศึกษา จัดทำแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานของทุกหน่วยงานในสังกัดทุกระดับ ให้สามารถจัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทุกคน ได้รับประทานอาหารในปริมาณที่พอเพียงและมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน โดยมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันและนักเรียนอื่นนอกเหนือจากสองกลุ่มแรก (สำนักโครงการอาหารกลางวัน, 2544 : 3 - 11) โครงการอาหารกลางวัน มีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 รัฐบาลได้เร่งรัดช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ขาดแคลนอาหารกลางวันและนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ โดยจัดตั้งกองทุนเพื่อการนี้ และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา พุทธศักราช 2535 กำหนดวงเงินกองทุนโครงการอาหารกลางวันไว้ 6,000 ล้านบาท โดยที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนปีละประมาณ 500 ล้านบาท เพื่อให้นำไปออกดอกผลและให้ใช้ดอกผลไปดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ในระยะที่ดอกผลยังไม่เพียงพอ รัฐบาลจะจัดงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันแก่เด็กประถมศึกษา และในปีงบประมาณ 2535-2541 การจัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันให้นักเรียนในอัตราคนละ 5 บาท ต่อวัน จำนวน 200 วันต่อปีการศึกษาและตั้งแต่ปีงบประมาณ 2542 เป็นต้นมา ได้จัดสรรในอัตราคนละ 6 บาท ต่อวัน จำนวน 200 วันต่อปีการศึกษา (บุญฤทธิ สิวาแก้ว, 2544 : 2) (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 3 กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 : เว็บไซต์) ส่วนที่ 2 เป็นงบประมาณเงินอุดหนุนให้ถ่ายโอนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรผ่านให้โรงเรียนโดยอุดหนุนในอัตรา 13 บาทต่อคนต่อวัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 เป็นต้นมา (สำนักนายกรัฐมนตรี, เว็บไซต์) และโรงเรียนได้รับการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทำให้โรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2550 : 15-28) จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวมีแนวดำเนินการที่ชัดเจน และมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สภาพการดำเนินงานของบุคลากรในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน มีความรู้ความสามารถในการทำบัญชี การเงิน การพัสดุครุภัณฑ์เกี่ยวกับอาหารกลางวัน มีการจ้างแม่ครัวในการประกอบอาหารทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง และมีการเสริมความรู้ให้บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้มีการตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่นักเรียนได้รับรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่ง ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540 : 17) กล่าวว่า การได้รับผลประโยชน์ร่วมกันเป็นเป็นหลักปฏิบัติของการดำเนินแบบมีส่วนร่วม โดยยึด

หลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล อีกประการหนึ่งนอกเหนือจากการดำเนินงานของคณะกรรมการแล้ว บางโรงเรียนมีผู้ปกครอง นักเรียนมาช่วยงานด้วยเป็นบางครั้ง และในบางกิจกรรมนักเรียนนักเรียนที่ได้รับบริการอาหารกลางวันฟรีส่วนใหญ่จะช่วยทำความสะอาดที่รับประทานอาหาร สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 54) กล่าวว่าการบริหารโดยคณะกรรมการเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเกิดผลดีต่อโครงการ

5.1.2 คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกือบทุก ๆ ด้านจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลมีส่วนร่วม ในการเปลี่ยนแปลง เขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และเกิดความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการขององค์กรที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2546 : 366 -367) ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการบริหาร โครงการโดยยึดหลักการวางแผน การจัดองค์กร และมีการประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้โครงการมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ระดับการดำเนินงานของคณะกรรมการอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ บุญฤทธิ์ สีลาแก้ว (2544 : 72 - 76) ซึ่งได้วิจัยติดตาม การดำเนินโครงการอาหารกลางวันสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นพบว่า การ ดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจ ราชการที่ 4 (2547 : 28) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดทำโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตตรวจราชการที่ 4 พบว่าบุคลากรและคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากจึงอาจส่งผลต่อระดับการมี ส่วนร่วมให้มากขึ้นด้วย

5.2 คณะกรรมการที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โครงการ อาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยถือจุดมุ่งหมาย เดียวกัน ในส่วนของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรง ทั้ง ในเรื่องงบประมาณ วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน การจัดให้ได้มาของอาหารกลางวัน ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จึงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากกว่า คณะกรรมการที่มาจากกลุ่มอื่น อีกทั้งการบริหารงานโดยคณะกรรมการ บุคคลที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดีเพราะถ้าหากมีความเข้าใจไม่ชัดเจนจะ

ก่อให้เกิดความสับสนหรือเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นได้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารดังกล่าว จึงควรศึกษาทำความเข้าใจหลักการหรือแนวทางดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 54) และหากแต่งตั้งบุคคลคนเดียวเป็นกรรมการหลายคณะ อาจมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลคนนั้นได้ ซึ่งต้องทำให้ผู้ที่ตนให้กับการเป็นกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ได้รับจนไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ หรือ เจ้าหน้าที่อาจขาดความรับผิดชอบ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุวีย์นธ์ กุลโพธิ์เมือง (2546 : 115 - 119) ซึ่งได้พัฒนางาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบ้านหนองซ่าง ผลการวิจัยพบว่า ครูชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการอาหารกลางวันมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ

5.3 คณะกรรมการที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนแต่ละขนาดมีศักยภาพในการดำเนินงานและความพร้อมของโรงเรียนทั้งในด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือจากผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ พรุณี บัญชรหัตถกิจ และคณะ (2543 : 76-79) ที่ได้ศึกษานเปรียบเทียบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนในเขตอำเภอและนอกเขตอำเภอ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอและนอกเขตอำเภอ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอและนอกอำเภอ จัดโครงการได้ต่อเนื้อที่ร้อยละ 75.00 และร้อยละ 78.33 ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สวัสดิ์ ขนานใต้ (2543 : 78 - 81) ซึ่งได้เปรียบเทียบการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนประเภทต่างกันมีการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อนุรักษ์ บุญจันทร์ (2543 : 86 - 88) ซึ่งได้เปรียบเทียบการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำแนกตามโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่าครูในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการดำเนินโครงการอาหารกลางวันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.4 คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ที่สำคัญดังนี้ ควรให้คณะกรรมการร่วมกำหนดข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์อย่างชัดเจน ควรแจ้งวัตถุประสงค์ และนโยบายให้คณะกรรมการได้ทราบ

อย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวัน ควรให้คณะกรรมการร่วมกำหนดรายการอาหารกลางวันควรให้คณะกรรมการร่วมประเมินโครงการอาหารกลางวันเป็นประจำทุก ๆ ปี และ ควรรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานยังมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 (2550 : 15-28) ที่พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน พบว่ามีปัญหาหลัก ๆ ได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานมีไม่เพียงพอจำเป็นต้องระดมความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีการโอนล่าช้าทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน แต่ชุมชนก็ยังเข้ามาช่วยเหลือได้ไม่ต่อเนื่องตามความพร้อมของแต่ละชุมชน ชุมชนมีความเข้าใจคาดเคลื่อนว่าการดำเนินงานอาหารกลางวันเป็นหน้าที่ของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนขาดการประสานงานที่ดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4 (2547 : 25 - 28) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดโครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดโครงการอาหารกลางวัน การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันจากผู้ปกครองและชุมชน การได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ

6. ข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในด้านการรายงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อเสนอแนะที่ได้

ไปปรับปรุงรายการ การดำเนินงานในด้านหรือรายข้อที่ยังมีส่วนร่วมน้อยให้มีระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

6.1.2 ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้พบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากกว่าคณะกรรมการในตำแหน่งอื่น ๆ รองลงมาคือ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อเสนอแนะที่ได้ี้ไปส่งเสริม พัฒนาให้คณะกรรมการแต่ละตำแหน่งมีส่วนร่วมในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้การดำเนินการ โครงการอาหารกลางวันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 ผลการวิจัย พบว่าคณะกรรมการในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีส่วนร่วมการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อเสนอแนะที่ได้ี้ไปส่งเสริม พัฒนาให้คณะกรรมการของโรงเรียนขนาดเล็กมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อย่างยิ่งผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก ควรจะต้องให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียให้มากยิ่งขึ้น

6.1.4 ผลจากการรวบรวมข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่สำคัญมีดังนี้ คือ ควรให้คณะกรรมการร่วมกำหนดข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์อย่างชัดเจน ควรแจ้งวัตถุประสงค์ และนโยบายให้คณะกรรมการได้ทราบอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อสนับสนุน โครงการอาหารกลางวัน ควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำอาหารกลางวัน ควรให้คณะกรรมการร่วมกำหนดรายการอาหารกลางวัน ควรให้คณะกรรมการร่วมประเมินโครงการอาหารกลางวันเป็นประจำทุก ๆ ปี และ ควรรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานยังมีปัญหาอยู่บ้าง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อเสนอแนะนี้ไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อเพิ่มศักยภาพของการดำเนินงานต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 2 ว่าประกอบด้วยปัจจัยใดบ้างอย่างไร

6.2.2 ควรทำการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 2 ที่มีความเหมาะสมตามขนาดโรงเรียน เพื่อเป็นต้นแบบให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้นำไปใช้ในการเป็นรูปแบบการพัฒนาต่อไป

6.2.3 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของคณะกรรมการในสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ระดับประเทศ เพื่อเห็นภาพการพัฒนาในวงกว้างขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY